

Przedłożenie rządowe.

Ustawa

o nadzorach miejscowych i powiatowych nad szkołami ludowymi, ważna dla Królestw Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Za zgodą Sejmu krajowego Meich Królestw Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje :

I. Rada szkolna miejscowa.

§. 1.

Szkoły ludowe utrzymywane w całości albo częściowo z funduszów państwowych, krajowych lub gminnych, do których także szkoły powszednie, szkoły dalszego kształcenia i szkoły robót kobiecych policzyć należy, stoją pod nadzorem Rady szkolnej miejscowej.

§. 2.

Rada szkolna miejscowa składa się z zastępców kościoła, szkoły i gminy. Prócz tego patron szkolny ma prawo wstąpić jako członek do Rady szkolnej miejscowej i brać udział osobiście albo przez zastępcę w obradach z prawem głosowania.

§. 3.

Zastępcami kościoła w Radzie szkolnej miejscowej są plebani młodzieży przydzielonej do szkoły. Gdzie się znajduje dwóch lub więcej plebanów tego samego wyznania, tam wyznacza wyższa władza kościelna plebana mającego być członkiem w Radzie szkolnej miejscowej.

W celu strzeżenia interesów młodzieży izraelickiej, wstępuje do Rady szkolnej miejscowej zastępcą wyznaczony przez gminę wyznaniową.

§. 4.

Przewodnik szkoły jest jej zastępcą w Radzie szkol-

nej miejscowej (nauczyciel szkoły, a w razie gdy w tej samej szkole jest kilku nauczycieli, dyrektor lub pierwszy nauczyciel).

W razie gdy kilka szkół podlega Radzie szkolnej miejscowej, to wstępuje do niej jako członek, przewodniczący szkoły najwyższej stojącej co do stopnia, albo jeżeli szkoły są tego samego stopnia, przewodniczący najstarszy w służbie.

Mimo to wszakże przewodniczący innych szkół, biorą udział w obradach ich szkół się dotyczących, z głosem doradczym.

§. 5.

Zastępców gmin w Radzie szkolnej miejscowej wybiera reprezentacja gminna, w razie zaś gdy do tej samej szkoły więcej gmin całych lub częściowo należy, zgromadzenie udział biorących reprezentacyi gminnych.

Zastępców może być najmniej dwóch, najwięcej pięciu; ilość zastępców oznacza Rada szkolna powiatowa uważając na to, aby każde wyznaczenie w Radzie szkolnej miejscowej mogło być zastąpione.

Wybór następuje absolutną większością głosów i ważnym jest na lat sześć. Po trzech latach wszakże ustępuje połowa, w razie nie parzystej ilości, większa liczba członków. Wybór powtórny dopuszcza się.

Nadto reprezentacja gminna wybiera dwóch zastępców.

§. 6.

Wybranymi być mogą do Rady szkolnej miejscowej wszyscy ci członkowie gminy, których można wybierać do reprezentacyi gminnej jednej z gmin przydzielonych Radzie szkolnej miejscowej. Utrata tego prawa wyborczego pociąga za sobą wykluczenie z Rady szkolnej miejscowej.

Odrzucić wybór do Rady szkolnej miejscowej może tylko ten, kto ma prawo odrzucić wybór do reprezentacyi gminnej, albo kto w ostatnich sześciu latach był członkiem Rady szkolnej miejscowej. Nieusprawiedliwione odrzucenie wyboru ukarać może Rada szkolna powiatowa grzywną od 50—300 złr.

Grzywny użyć należy na cele szkolne.

§. 7.

Reprezentacja gminna za zezwoleniem Rady szkolnej powiatowej może podzielić miejscowości, w których kilka szkół istnieje na kilka szkolnych okręgów.

W tym razie dla każdego okręgu szkolnego należy utworzyć osobną Radę szkolną miejscową uwzględniając powyższe przepisy.

§. 8.

Rada szkolna miejscowa ma dbać o wykonywaniu ustaw szkolnych i rozporządzeń wyższych władz szkolnych, tudzież o urządzenie miejscowych szkół odpowiednio tym ustawom i rozporządzeniom.

W szczególności winna Rada szkolna miejscowa :

1. dbać o to, aby nauczyciele otrzymywali płace w odpowiedni sposób w należytych czasie i bez uszczerbku;
2. administrować fundusz szkolny miejscowy, jeśli istnieje, tudzież majątek zakładowy szkolny, o ile co do tego nie ma innych postanowień w aktach fundacyjnych;
3. nadzorować budynek szkolny, grunta szkolne i sprzęty szkolne, tudzież prowadzić potrzebny inwentarz;
4. rozstrzygać o uwalnianiu od opłaty szkolnej;
5. starać się o książki szkolne i inne środki pomocnicze dla ubogich uczniów, tudzież starać się o zakupno i utrzymanie sprzętów szkolnych, jako też potrzebnych rekwizytów i innych potrzeb naukowych;
6. układać roczny preliminarz dotacji i innych potrzeb szkolnych, o ile do tego inne władze nie są ustanowione, przedkładać preliminarz reprezentacji gminnej i składać rachunek z otrzymanych pieniędzy;
7. przechowywać papiery wartościowe, dokumenta, fa-sye, i t. d. własnością szkoły będące;
8. sporządzać roczny opis szkoły, i na wszelki możebny sposób zachęcać do posyłania do szkoły, tudzież stawiać wnioski do Rady szkolnej powiatowej, względem ukarania za zaniebywanie szkoły;
9. naznaczać czas nauki z uwzględnieniem przepisanej ilości godzin;
10. czuwać nad udzielaniem przepisanej nauki;
11. czuwać nad prowadzeniem się grona nauczycielskiego, nad szkolną karnością, jako też nad zachowywaniem się młodzieży po za szkołą;
12. wspierać o ile możliwości nauczycieli w ich urzędowym działaniu;
13. łagodzić o ile możliwości spory nauczycieli pomiędzy sobą, z gminą albo z pojedynczymi członkami gminy (o ile spory te wynikają ze stosunków szkolnych);
14. podawać wyjaśnienia i sprawozdania do reprezentacji gminnej i władz przełożonych, do których Rada szkolna miejscowa każdego czasu jest upoważniona przedkładać swe wnioski.

§. 9.

Z pod władzy Rady szkolnej miejscowej wyjęte są szkoły ćwiczenia połączone z zakładami do kształcenia na-

uczycieli; tam tylko, gdzie szkoły ćwiczenia w całości lub częściowo utrzymywane są ze środków gminnych, ma nad nimi Rada szkolna miejscowa władzę określoną w §. 8. w ustępie 1—7.

§. 10.

Członkowie Rady szkolnej miejscowej, o której ukonstytuowaniu się reprezentacji gminnej i Radzie szkolnej powiatowej donieść należy, wybierają z pomiędzy siebie absolutną większością głosów przewodniczącego i jego zastępcę na przeciąg trzech lat. W razie jeżeli przewodniczący jako też jego zastępca przeszkodzeni są, przewodniczący posiedzeniom najstarszy z członków Rady szkolnej miejscowej.

§. 11.

Rada szkolna miejscowa zbiera się najmniej raz w miesiąc na posiedzenie zwyczajne. Przewodniczący może jednak każdego czasu zwołać nadzwyczajne posiedzenie, musi zaś zwołać, jeżeli dwóch członków tego zażąda.

§. 12.

Ażeby Rada szkolna miejscowa mogła powziąć uchwałę, potrzeba do tego obecności przynajmniej trzech członków. Do powzięcia uchwały potrzeba absolutnej większości głosów.

Przy równości głosów rozstrzyga przewodniczący, który także ma prawo zawiesić przeprowadzenie uchwał, sprzeciwiających się według jego zdania, nstawie albo interesom szkoły i przedłożyć sprawę Radzie szkolnej powiatowej do rozstrzygnięcia.

Zażalenia przeciw uchwałom i rozporządzeniom Rady szkolnej miejscowej idą do Rady szkolnej powiatowej; wnosić je zaś należy w Radzie szkolnej miejscowej. Zażalenia te mają moc odraczającą, o ile są wniesione w czterech dniach po ogłoszeniu wyroku, przeciw któremu strona się żali.

§. 13.

Żaden członek Rady szkolnej miejscowej nie może brać udziału w obradach i głosowaniu nad sprawami dotyczącymi się jego osobistych interesów.

§. 14.

W sprawach tak pilnych, że nie można z nimi czekać do przyszłego posiedzenia zwyczajnego, a nie można

zwołać posiedzenia nadzwyczajnego, może przewodniczący sam rozporządzić; musi jednak bezzwłocznie, a najpóźniej na następnym posiedzeniu zasięgnąć zatwierdzenia Rady szkolnej miejscowej.

§. 15.

Do nadzorowania dydaktyczno-pedagogicznego stanu szkoły Rada powiatowa ustanowi fachowego członka Rady szkolnej miejscowej jako miejscowego inspektora szkolnego. Inspektor szkolny miejscowy ma się ciągle znosić z dyrektorem szkoły.

Jeżeli przy tem między nimi powstanie różnica zdań, to każda strona jest upoważnioną udać się do Rady szkolnej powiatowej po rozstrzygnięcie.

W szkołach gdzie jest więcej nauczycieli, inspektor szkolny miejscowy ma prawo być przytomnym konferencyom nauczycielskim.

Gdzie czynność Rady szkolnej miejscowej rozciąga się na więcej szkół, tam można ustanowić do dydaktyczno-pedagogicznego nadzoru tych szkół dwóch inspektorów szkolnych miejscowych.

Inni członkowie Rady szkolnej miejscowej mają także prawo odwiedzania szkół, aby się przekonać o ich stanie. Prawo wprowadzenia potrzebnych zarządzeń nie służy wszakże pojedynczemu członkowi, tylko całości Rady.

§. 16.

Członkowie Rady szkolnej miejscowej nie mogą żądać wynagrodzenia za sprawowanie swych czynności.

Połączone z tem wydatki gotówką zwrócone im będą z środków gminnych.

II. Rada szkolna powiatowa.

§. 17.

Bezpośrednio wyższy nadzór nad szkołami ludowymi sprawuje Rada szkolna powiatowa.

§. 18.

Okręgi szkolne mają się zgadzać co do obszaru z okręgami politycznymi. Miasta rządzące się własnym statutem tworzą osobne okręgi szkolne.

§. 19.

Rada szkolna powiatowa składa się zazwyczaj:

- a) z naczelnika politycznej władzy powiatowej jako przewodniczącego;
- b) z duchownego każdego wyznania liczącego w powiecie więcej jak 2000 dusz. Mianowanie duchownego służy władzy dycieczalnej, a względnie senioratowi, zastępcę religii izraelskiej wybierają przełożeni gmin wyznaniowych w powiecie;
- c) z dwóch ludzi fachowych w nauczycielstwie. Jednego z nich wybiera zgromadzenie nauczycieli powiatu. Jako drugi członek fachowy wstępuje dyrektor zakładu do kształcenia nauczycieli, jeżeli się taki zakład w powiecie znajduje, w przeciwnym razie dyrektor szkoły średniej w powiecie się znajdującej, a jeżeli i tej niema, dyrektor szkoły głównej powiatowej. Jeżeli w powiecie jest więcej szkół tego samego rodzaju, to wiek służby rozstrzyga, który z dyrektorów do Rady szkolnej powiatowej wstąpić ma. Jeżeli w powiecie nie ma zakładu naukowego powyższych rodzajów, wtedy zgromadzenie nauczycielskie wybiera obydwóch ludzi fachowych;
- d) z dwóch członków wybranych przez reprezentację powiatową, gdzie zaś nie ma reprezentacji powiatowej, z dwóch członków wybranych przez Wydział krajowy. Obieralnymi są wszyscy ci, którzy do reprezentacji gminnej jednej z gmin w szkolnym okręgu się znajdujących obranymi być mogą. Utrata tej obieralności sprowadza za sobą wykluczenie z Rady szkolnej powiatowej.

Przewodniczący przeznacza swego zastępcę z grona Rady szkolnej powiatowej.

§. 20.

Dla miast rządzących się własnym statutem stanowią się co do składu Rady szkolnej powiatowej następujące wyjątki od przepisów wskazanych paragrafem 19:

- a. Przewodniczącym jest burmistrz. Zastępcę przewodniczącego wybiera Rada szkolna powiatowa większością głosów ze swego grona.
- b. Każde wyznanie skoro tylko liczy więcej jak 500 dusz ma być zastąpione w Radzie szkolnej powiatowej przez swego duchownego, gmina zaś izraelska wyznaniowa o ile powyższą liczbę dusz przewyższa przez swego naczelnika.
- c) Postanowienie §. 19. lit: d) niema tutaj zastosowania. Natomiast reprezentacja gminna wybiera z pośród siebie albo z pośród innych osób wybieralnych do reprezentacji gminnej dwóch członków do Rady szkolnej powiatowej. Utrata prawa obieralności do reprezentacji gminnej pociąga za sobą wystąpienie z Rady szkolnej powiatowej.

§. 21.

Do strzeżenia religijnych interesów tych mieszkańców powiatu do których wyznania żaden z członków Rady szkolnej powiatowej nie należy, wybiera Rada szkolna powiatowa dla każdego z wyznań, osobnego doradcę.

§. 22.

Wszystkie w §. §. 19 -- 21 wyszczególnione mianowania i wybory muszą być zatwierdzone przez Namieśnika i ważne są na lat sześć

§. 23.

Rada szkolna powiatowa ma ze względu na wszystkie szkoły ludowe publiczne i wszystkie należące do jej okręgu zakłady naukowe prywatne, tudzież szkoły specjalne, wreszcie ze względu na ochronki dla dzieci w powiecie się znajdujące, ten sam zakres działania, który według dotychczasowych przepisów przysługiwał politycznym władzom powiatowym i okręgowym nadzorcom szkolnym.

W szczególności winna Rada szkolna powiatowa:

1. Zastępywać na zewnątrz sprawy okręgu szkolnego, mieć dokładny przegląd stanu szkolnictwa w powiecie, tudzież starać się o prawny porządek w szkolnictwie i polepszenie tegoż o ile możności w całości i w każdej szkole z osobna.
2. Starać się o ogłaszanie ustaw i rozporządzeń wyższych władz szkolnych, wychodzących w sprawach szkolnych, tudzież o przeprowadzenie tych ustaw i rozporządzeń.
3. Prowadzić pertraktacje co do regulowania i rozszerzania szkół istniejących, tudzież co do zakładania nowych szkół; rozstrzygać w pierwszej instancji o przyłączeniach do związku i wyłączeniach ze związku szkolnego, nadzorować budowlę szkolne, o ile na te budowlę nie są użyte fundusze krajowe, sprawiać sprzęty i inne potrzeby do lokalności szkół ludowych, sprawdzać i potwierdzać fasye szkolne.
4. Wykonywać prawo opieki państwowej nad funduszami i zapisami szkolnymi miejscowymi, o ile do tego nie są przeznaczone osobne organy, albo o ile te czynności nie są zastrzeżone wyższej władzy.
5. Opiekować się szkołami i nauczycielami pod każdym względem ekonomicznym i policyjnym, rozstrzygać w pierwszej instancji zażalenia w sprawach płac (dotacji) opłat emerytalnych, o ile tych opłat nie ponoszą fundusze państwowe lub krajowe tudzież w sprawach środków naukowych.

6. Używać środków przymusowych w razach ustawą oznaczonych.
7. Tymczasowo obsadzać opróżnione posady przy szkołach i współdziałać w stanowczem obsadzaniu posad, względnie zaś w posuwaniu nauczycieli na wyższe place.
8. Przeprowadzać śledztwa w przekroczeniach dyscyplinarnych nauczycieli i co do innych usterek w szkole, rozstrzygać o tem w pierwszej instancyi, albo w razie potrzeby stawiać wnioski do Rady szkolnej krajowej.
9. Starać się o dalsze kształcenie grona nauczycielskiego, urządzać powiatowe konferencye nauczycielskie, nadzorować biblioteki szkolne i nauczycielskie.
10. Wystawiać świadectwa kwalifikacyjne nauczycielom.
11. Czynić przygotowania do ukonstytuowania Rad szkolnych miejscowych, wspierać i nadzorować ich działania (§§. 5. 6. 7. 12. 15.)
12. Urządzać nadzwyczajne inspekye szkół.
13. Po wysłuchaniu Rady szkolnej miejscowej naznaczać odpowiedni miejscowym okolicznościom czas do prawem przepisanych feryj w szkołach elementarnych.
14. Udzielać objaśnień, sprawozdań, robić wnioski i periodyczne sprawozdania do wyższych władz szkolnych.

§. 24.

Rada szkolna powiatowa zbiera się przynajmniej raz w miesiąc na zwyczajne obrady.

Przewodniczący może według potrzeby, a musi na wniosek dwóch członków, zwołać nadzwyczajne zgromadzenie.

Wszystkie sprawy, o których trzeba rozstrzygać, robić o nich sprawozdania lub stawiać wnioski, muszą być kolegialnie traktowane.

Do stanowienia uchwał potrzebną jest obecność więcej jak połowy członków. Uchwały zapadają absolutną większością głosów. Przy równości głosów rozstrzyga przewodniczący, który jest także uprawnionym wstrzymać przeprowadzenie uchwał sprzeciwiających się według jego zdania ustawie i zasięgnąć decyzji Rady szkolnej krajowej.

Przy obradach i głosowaniu nad sprawami tyjącami się osobistych interesów jednego z członków, członek ten udziału brać nie może.

Zażalenia przeciw uchwałom Rady szkolnej powiatowej idą do Rady szkolnej krajowej; wnosić je zaś należy w Radzie szkolnej powiatowej; a mają moc odraczającą, jeżeli zostały wniesione w czternastu dniach po ogłoszeniu uchwały.

§. 25.

Ażeby uchwała mogła być powzięta, potrzeba obecności większości członków.

Uchwały zapadają absolutną większością głosów. Przy równości głosów rozstrzyga przewodniczący, który jest także uprawnionym, wstrzymywać uchwały według jego zapatrywania się sprzeciwiające się prawu, i odnosić się w tym względzie o rozstrzygnięcie do Rady szkolnej krajowej.

Przy obradowaniu i głosowaniu nad sprawami, osobie jednego z członków obchodzącymi, dotyczący członek nie może brać udziału.

Zażalenia przeciw rozporządzeniu Rady szkolnej powiatowej idą do Rady szkolnej krajowej. Zażalenia te wnosić należy w Radzie szkolnej powiatowej.

Działają one odraczająco, o ile w czternastu dniach po ogłoszeniu dotyczącego rozporządzenia wniesione zostały.

§. 26.

W sprawach wymagających pośpiechu (§. 14.) chociażby te sprawy kolegialnie miały być traktowane, może przewodniczący wydać bezpośrednio rozporządzenia, musi jednak bezzwłocznie a najpóźniej na najbliższym posiedzeniu zasięgnąć zatwierdzenie Rady szkolnej powiatowej.

§. 27.

Minister Wyznań i Oświaty mianuje inspektora szkolnego dla każdego powiatu, a tam gdzie szczególne tego wymagają okoliczności, może zamianować także kilku inspektorów.

Mianowanie następuje na lat sześć na podstawie terny przedstawionej przez Radę szkolną krajową.

Jeżeli inspektor szkolny powiatowy nie jest mianowany z grona członków Rady szkolnej powiatowej, to w skutek swej nominacji staje się stałym jej członkiem.

Naukę religii nie nadzoruje inspektor szkolny powiatowy, ale wyższa władza kościelna.

§. 28.

Dyrektorowie szkół ludowych i nauczyciele mający udzielać nauk w klasie, mogą być powołanymi na urząd inspektora powiatowego szkół tylko za zezwoleniem utrzymujących dotyczącą szkołę. W tym razie dodaje im się według potrzeby na czas sprawowania inspektorskich czynności do tymczasowej pomocy w nauczaniu, zastępujący go niższy nauczyciel na koszt funduszu szkolnego normalnego.

§. 29.

Powiatowy inspektor szkół ma obowiązek peryodycznie odbywać inspekcję i wizytację szkół. Jest on upoważnionym w dydaktyczno-pedagogicznym względzie ndzielać rad i zarządzać przez udzielanie na miejscu ustnych wskazówek spostrzeżonym w tej mierze niedostatkom.

Jemu także przysłuża kierownictwo powiatowych konferencji nauczycielskich.

Przy wizytacji przydzielonych mu publicznych szkół, ma inspektor szkolny powiatowy przedewszystkiem uważać:

1. czy inspektorowie szkolni miejscowi wypełniają swe obowiązki co do nadzorowania szkół;
2. czy przy przyjmowaniu i wydalaniiu dzieci prawne przepisy są zachowywane;
3. na biegłość, pilność, w ogóle na zachowanie się nauczycieli w ogóle, i na panującą w szkole karność, porządek i czystość;
4. na trzymanie się planu nauk, na metodę naukową i postępy dzieci w ogóle i w pojedynczych przedmiotach;
5. na zaprowadzone środki do nauki służące i środki pomocnicze, tudzież na wewnętrzne urządzenie szkoły;
6. na stosunki ekonomiczne szkoły, w szczególności na dotacje nauczycieli t. j. czy nauczyciel otrzymuje regularnie zapewniony mu dochód, czy i jakim ubocznem trudni się zajęciem.

Przy wizytacji prywatnych zakładów szkolnych i wychowawczych winien inspektor szkolny powiatowy na te uważać, czy zakłady te odpowiadają warunkom, pod którymi założone zostały i czy nie przekraczają granic swego uprawnienia.

§. 30.

Inspektorowie szkolni powiatowi mają robić sprawozdania o swych czynnościach do Rady szkolnej powiatowej z dołączeniem potrzebnych wniosków i wykazaniem wskazówek, które na miejscu udzielili.

Sprawozdania te muszą być przedłożone wraz z uchwałami w skutek nich powziętymi, Radzie szkolnej krajowej, która czyniąc sprawozdania szkolne Ministrowi Wyznań i Oświaty, ma mieć na nie należyty wzgląd.

§. 31.

Doradcy Rady szkolnej powiatowej (§. 21) mają prawo zwidzać w powiecie znajdujące się szkoły swego wyznania, chcąc się o ich stanie przekonać, tudzież mają prawo być przytomnemi peryodycznym inspekcjom i wizytacjom tychże przez inspektorów szkolnych powiatowych

dokonywanym, wreszcie mają prawo donosić o zrobionych spostrzeżeniach Radzie szkolnej powiatowej i stawiać wnioski w celu polepszenia rzeczonych szkół.

Rada szkolna powiatowa ma zasięgać zdania doradców we wszystkich pytaniach do nich się odnoszących. Doradcy mogą brać udział w dotyczących obradach Rady szkolnej powiatowej, osobiście z głosem decydującym.

§. 32.

Radzie szkolnej powiatowej i inspektorom szkolnym powiatowym przysłuży tytuł „cesarsko królewski.“

Przewodniczący przydziela wpływające sprawy członkom do wyrobienia, i z udziałem urzędników c. k. władzy powiatowej załatwia bieżące czynności. W potrzeby kancelaryjne zaopatruje Radę szkolną powiatową Władza powiatowa.

W miastach rządzących się własnym statutem gminnym daje Radzie szkolnej powiatowej Reprezentacja gminna potrzebne do pomocy indywidua, a kancelaryjne potrzeby będą opędzane ze środków gminnych.

Inspektorowie szkolni powiatowi otrzymają dla odbywania peryodycznych wizytacji szkół z funduszów państwowych diety w kwocie ryczałtowej.

Gmina szkolna zaś jest obowiązana dawać podwoły do peryodycznych wizytacji szkolnych.
